వ్యాసం

కుహనా - వైజ్ఞానిక నవలలు

— కె. బాలగోపాల్

చేతబడిని, ఇతర 'మంత్ర విద్య' లను, కథావస్తువుగా గాని లేదా దానిలో ముఖ్యభాగంగా గాని గ్రహించి ఈ మధ్య కొందరు చేస్తున్న రచనల గురించి ఇప్పటికే చాలా చర్చ వచ్చింది. వాటిని విమర్శిస్తూ వచ్చిన వాదనలలో - దురదృష్టవశాత్తు - ప్రజలను వీళ్ళు మోసం చేస్తున్నారన్న న్యాయమయిన కోపమే ఎక్కువగా వుందిగాని, శాస్త్రీయమయిన పరిశీలనకాదు. దానివల్ల ఆ రచనలను సమర్థించేవారి పని సులభమయింది. అవాకులూ చెవాకులూ మాట్లాడి దాన్నే సాహిత్య సమీక్షగా చెలామణీ చేస్తున్నారు. పర్యవసానంగా, ఇవ్వాళ ఆ రచనలను విమర్శించడంకంటే వాటిని సమర్థించే వాదనల్ని విమర్శించడం ముఖ్యమయింది. అవి చేస్తున్నవాళ్ళు 'పెద్ద[illegible]' [illegible] వాళ్ళు '[illegible]' పోజులు పెడుతూ 'ఈ కొత్త [illegible] సాహిత్యాన్ని [illegible] స్థాయికి [illegible] ఎదగలేక పోతుందా?' అని చాలా [illegible] ప్రశ్నించడ[illegible] [illegible] అపచారాన్ని ఎక్కువ చేస్తున్నాయి.

ఈ వాదనల్లో ముఖ్యమయిన [illegible] మోసాలు, ఈ నవలల వైజ్ఞానిక నవలలు (science fiction) లనడం. తెలుగు సాహిత్యంలో [illegible] వైజ్ఞానిక నవల లనబడే [illegible] — యండమూరి వీరేంద్రనాథ్, ఎన్. [illegible] — [illegible] ఉద్యమం వస్తోంది. దీన్ని వ్యతిరేకించేవాళ్ళు, [illegible] తెలుగు వాడొక మంచి[illegible] చేస్తే చూసి హర్షించ[illegible]ని 'తెలుగుతనా'న్ని [illegible] ప్రశ్నిస్తున్నారు [illegible] లేదు (ఒక తెలుగు వాడొక మంచిపని చేసే పక్కనున్నవాడు [illegible] దిక్కు[illegible] గతి తెలుగువాడి self image [illegible] ఈ సంకుచితత్వాన్ని విడిచిపెట్టి 'తులసి[illegible]'కి జై[illegible] కొట్టాలి. ఇది మొదటివాదం.

రెండవది ఇంకొంచెం పరిణతి చెందింది. అందుచేత ఇంకొంచెం ప్రమాదకరం గూడ. ప్రపంచాన్ని వివరించడంలో విజ్ఞానశాస్త్రం (Science) ఘోరంగా విఫలమయింది. ఫిజిక్స్‌లో న్యూటనన్ను ఐన్‌స్టీన్ ప్రశ్నించాడు,

ఐన్‌స్టీన్ నయితే ప్రశ్నించని వాడు పాపాత్ముడు. అటువంటప్పుడు, దేవుళ్ళను దయ్యాలను మంత్రతంత్రాలను చేతబళ్ళను కాదని ఎట్లా అంటాం ? వాటిని మూర్ఖంగా కాదనడమే అశాస్త్రీయం. కాబట్టి ఒకపక్క సైన్సునూ వేరొకపక్క మంత్రతంత్రాలను నిష్పాక్షికంగా మన ముందుంచే యండమూరి వీరేంద్రనాథ్ నవలలు శాస్త్రీయ దృక్పథంతో రాసినవీ, ఆదరించ వలసినవీ అవుతాయి. సైన్సు గురించీ చెపుతున్నాడు, మంత్రతంత్రాల గురించీ చెపుతున్నాడు, నిర్ణయం పాఠకులకే విడిచిపెడుతున్నాడు - అంతకంటే ఏం చేయాలి ?

ఈ రెండు వాదనల్నీ పరిశీలిద్దాం.

వైజ్ఞానిక నవలలు

ఇవ్వాళ 'వైజ్ఞానిక నవలలు', 'మనోవైజ్ఞానిక నవలలు' రాస్తున్న వాళ్ళ దృష్టిలో, ఆ మాటలకర్థం, మామూలు ప్రేమ - పెళ్ళి కథల్లో అక్కడక్కడ ఎలెక్ట్రానిక్స్ గురించీ హిస్టీరియా గురించి, ఇంకా కొంచెం చదువు ముదిరితే జెనెటిక్ ఇంజనీరింగ్ గురించి, తెలిసినవీ తెలియనివీ చెప్పడం. మర్డర్ చేయదల్చుకున్న వాడు సీదాసాదా హంతకుల లాగా కత్తితోనో తుపాకితోనో చంపకుండా, ఏ పామునో పందికొక్కునో 'హిప్నొటైజ్' చేసి దానికి కంప్యూటర్ ద్వారా మెసేజ్ ఇప్పించి కాటేయిస్తే అది 'వైజ్ఞానిక నవల'. హీరోయిన్‌కు పిచ్చికాకుండా హిస్టీరియానో స్కిజోఫ్రెనియానో వుంటే అది 'మనోవైజ్ఞానిక నవల'.

అసలు 'వైజ్ఞానిక నవల' అంటే ఏమిటో తెలుసుకోవడానికి పాశ్చాత్య దేశాలలో ఒక శతాబ్దం పైగా వస్తోన్న వైజ్ఞానిక నవలా ఉద్యమాన్ని పరిశీలిస్తే చాలు.

మానవ విజ్ఞానం నిరంతరం విస్తరిస్తూ వుంటుంది. నిన్న తెలియంది ఇవ్వాళ తెలియంది రేపు తెలుస్తుంది. అయితే రేపు దొరకబోయే సమాధానాల గురించి సాధారణంగా ఇవ్వాళ మనకు ఎంతో కొంతజ్ఞానం వుంటుంది. వర్తమాన విజ్ఞానపు పొలిమేరలలో (frontiers of contemporray knowledge) నిలబడి ముందుకు చూస్తే భవిష్యత్తు పూర్తిగా అంధకారం కాదు.

ఈ పొలిమేరల దగ్గరే, ప్రయోగశాలలోని సైంటిస్టులకుగాని, వైజ్ఞానిక నవలాకారుడికి గాని, స్థానం ఉంది. అక్కడ నిలబడి, తన వెనుకనున్న విజ్ఞానాన్ని

గురించి సమగ్రమయిన (సంపూర్ణం కానవసరం లేదు) అవగాహన వుండి, రాబోయే సమాధానాలను రాబట్టడం సైంటిస్టు కర్తవ్యమయితే, రాగల సమాధానాలకు సమాజంపై ఉండగల ప్రభావాన్ని వాస్తవికంగా ఊహించి సాహిత్యరూపం ఇవ్వడం వైజ్ఞానిక నవలాకారుడి పని. ఇక్కడ రెండు ముఖ్యమయిన విషయాలున్నాయి. ఒకటి. సమకాలీన విజ్ఞానశాస్త్రాన్ని గురించి స్థూలంగా నయినా సరే సమగ్రమయిన పరిజ్ఞానం కలిగి వుండడం, రెండవది రాబోయే వైజ్ఞానిక పరిణామాల్ని గురించి వాస్తవికంగా ఊహించడం. ఊహ తప్పకుండా వుంటుంది కాని అది వాస్తవికంగా వుండాలి.

ఈ రెండూ గూడ మనకు జూల్స్‌వెర్న్ నుండి ఈనాటి ఆర్థర్ క్లార్క్, ఐజాక్ అసిమోవ్‌ల వరకు పాశ్చాత్య వైజ్ఞానిక నవలాకారు లందరిలోను కనిపిస్తాయి. 1969 లో అమెరికనులు చంద్రమండలం మీద దిగినప్పుడు, ఆ ప్రయాణాన్ని గురించి వందసంవత్సరాలకు పూర్వమే జూల్స్‌వెర్న్ ఊహించి రాసాడని పత్రికలలో వచ్చింది. అందులో ఆశ్చర్యమేం లేదు. అంతరిక్షయానానికి సంబంధించిన మౌలికమయిన సూత్రాలు జూల్స్‌వెర్న్ కాలానికే కాదు, న్యూటన్ కాలానికే తెలుసు. న్యూటన్ ప్రతిపాదించిన గురుత్వాకర్షణ సిద్ధాంతమే ఆ సూత్రాలకు పునాది. న్యూటన్ కాలానికి గాని జూల్స్‌వెర్న్ కాలానికి గాని తెలియనిదల్లా, భూమి తాలూకు గురుత్వాకర్షణ పరిమితిని దాటి పైకి వెళ్ళగలంతటి మూలవేగంతో [initial velocity] రాకెట్‌ను పైకి పంపగల చోదకశక్తిని కనుక్కోగలమా అన్నది. అయితే దీనికి సంబంధించిగూడ జూల్స్‌వెర్న్ చేసిన ఊహ వాస్తవిక మయినదే. 18వ శతాబ్దం రెండవ భాగంతో మొదలై (సరిగ్గా చెప్పాలంటే 1769 తో మొదలయి) వరసగా ఆవిరిశక్తి, విద్యుచ్ఛక్తి, పెట్రోలు వంటి చోదక శక్తులను ఆవిష్కరించిన పారిశ్రామిక విప్లవకాలంలో పుట్టిన వాడు జూల్స్‌వెర్న్. అటువంటి వ్యక్తికి, భూమ్యాకర్షణ పరిధిని మానవుడు ఒకనాడు అధిగమించగలుగుతాడని ఊహించడం కష్టమూకాదు, అవాస్తవికమూ కాదు. అలాగే ఇవ్వాళ వైజ్ఞానిక నవలాకారులుగా పేర్గాంచిన ఐజాక్ అసిమోవ్, ఆర్థర్ క్లార్క్‌లకు సమకాలీన విజ్ఞానశాస్త్రానికి సంబంధించి వున్న పరిజ్ఞానం అపారమయినది.

ఈ దృష్టితో చూస్తే తులసిదళం, తులసి, వైజ్ఞానిక నవలలు కావు. మొదటిది, వైజ్ఞానిక నవలలు రాయడానికి కావలసిన సమగ్రమయిన విజ్ఞానశాస్త్ర

పరిజ్ఞానం కాదు సరికదా, ప్రాథమికమయిన పరిజ్ఞానం గూడ వీరేంద్రనాథ్‌కు లేదు. రెండు, అతను భవిష్యత్ వైజ్ఞానిక విజయాల గురించి ఊహించడానికి ప్రయత్నం చేసిన సందర్భాలలో, ఆ ప్రయత్నంలో అవాస్తవికతే తప్ప వాస్తవికత లేదు. మూడు, అసలు వైజ్ఞానిక నవల రాయడం అతని ఉద్దేశ్యం కాదు. ఈ మూడు విషయాలనూ చర్చిద్దాం.

వీరేంద్రనాథ్‌కు ప్రాథమిక మయిన వైజ్ఞానిక పరిజ్ఞానం సైతం లేదన డానికి ఎన్నయినా ఉదాహరణ లివ్వవచ్చు. 'తులసిదళం' మొదట్లో ఒక చోట 'పరస్పర విరుద్ధమయిన శక్తులు తమ దిశను మార్చుకుంటాయి' అనే సూత్రాన్ని ప్రకటించి, పైగా దాన్ని న్యూటన్ చలన సూత్రమంటాడు. అసలు న్యూటన్ చలన సూత్రాలలో అటువంటిదేదీలేదు. రెండవది, పరస్పర విరుద్ధమయిన శక్తులు ఒకచోట కేంద్రీకరించబడితే, అవి దిశను మార్చుకోవు, వాటిలో ఏది బలీయ మయితే వాటి ఫలితం ఆ దిశలో వుంటుంది. ఈ మాట చెప్పడానికి న్యూటన్ దిగిరానక్కరలేదు. తలకాయ ఉన్న వాడెవడయినా చెప్పగలడు. నవలలో చాలా చోట్ల 'బ్రెయిన్ వేవ్' అన్న మాట వాడతాడు (ఈ మాట మన 'వైజ్ఞానిక నవలా కారుల'కు చాలా ఇష్టం —ఎందుచేతనో). అసలు బ్రెయిన్ వేవ్ అనబడేదేలేదు. ఎవరికయినా తెలివైన ఆలోచన వస్తే 'అతనికి బ్రెయిన్ వేవ్ వచ్చింది' అనడం ఇంగ్లీష్ భాషా వ్యవహారంలో వుంది. అంతేగాని ఫిజిక్స్‌లోగాని ఫిజియాలజీలో గాని బ్రెయిన్ వేవ్ అనే ఒక సాంకేతిక పారిభాషిక పదం జాబితాలో లేదు. మెద డుకు ఇంద్రియాల నుండి అందే సమాచారం, మెదడు కండరాల కిచ్చే ఆజ్ఞలు, నరాలలో ఒక ప్రవాహంగా వెళతాయి. ఈ ప్రవాహాన్ని 'బ్రెయిన్ వేవ్' అనరు. 'నర్వ కరెంట్' అంటారు. ఇవి తప్ప వేరే ఏ 'వేవ్'లు గాని కరెంట్‌లు గాని మెదడు నుండి పుట్టవు, మెదడులోకి వెళ్ళవు.

వీరేంద్రనాథ్ అజ్ఞానాన్ని ఇంకొంచెం వివరంగా పరిశీలించడానికి ఒక సంఘటన తీసుకుందాం. 'తులసిదళం'లో తులసిని చంపడానికి శ్రీవాస పిశాచ పథకం ఈ విధంగా నడుస్తుంది. మొదట ఆ అమ్మాయి మెదడును 'స్కాన్' చేస్తాడు. తరువాత 20 రోజులపాటు ఆ మెదడుకు అర్ధరాత్రివేళ (తులసి నిద్ర పోతూండగా) 'హిప్నొటిక్ సజెషన్స్' పంపుతాడు. ఈ సూచనలను ఒక కంప్యూ టర్ చేత కంట్రోల్ చేయిస్తే ప్రొప్రయిటర్ స్వయంగా వాటిని తులసి చేతిలోని

తాయెత్తు రిసీవ్ చేసుకుంటుంది (ఇదొక్కటే మొత్తం నవలలోనికీ వాస్తవికమయిన ఊహ. ఒక దశాబ్దంగా జపాన్‌లో అభివృద్ధి చెందుతున్న మైక్రో - ఎలెక్ట్రానిక్ టెక్నాలజీ సహాయంతో ఆ తాయెత్తులో ఇమడగల రేడియో రిసీవర్లను తయారుచేయ గలగడం అవాస్తవికం కాదు) రిసీవ్ చేసుకున్న సమాచారాన్ని ఎలెక్ట్రిక్ షాక్‌ల రూపంలో మెదడుకు పంపుతుంది. 'ట్యూన్' చేయబడ్డ మెదడు ఆ సమాచారాన్ని అనుసరించి తనకు లేని రోగాలు ఉన్నట్లుగా ఊహించుకుంటుంది.

దీన్ని కొంత వివరంగా పరిశీలించాలి.

1. మెదడును 'ట్యూన్ చేయడం' అంటే ఏమిటి? బయట నుండి ఎలెక్ట్రిక్ కరెంట్‌ను పంపించి మెదడులో ఆలోచనలు పుటించడం సాధ్యమా? సాధ్యమనడానికి వీరేంద్రనాథ్ అమెరికాలో కొంత కాలం క్రితం జరిగిన ఒక పరి శోధనను ఉదహరించాడు. కొంతమంది శాస్త్రజ్ఞులు ఒక కోతి మెదడుకు ఎలెక్ట్రోడ్స్ అమర్చి కరెంటు పంపడం ద్వారా దానిచేత కొన్ని పనులు చేయించగలిగారు (కాళ్ళు కదపడం. లేచి నిలబడడం ఇత్యాది). అయితే ఇది ఎందుకు సాధ్యమయింది? ఈ పనులన్నీ మామూలుగా మెదడు నుండి కండరాలకు వెళ్ళు ఆజ్ఞల ఫలితంగా జరుగుతాయి. ఆ ఆజ్ఞలు ఎలెక్ట్రిక్ కరెంటును దగ్గరగా పోలిన నర్వ్‌కరెంట్ రూపంలో కండరాలను చేరుతాయి. అందుచేత బయటనుండి ఎలెక్ట్రోడ్ల సాయంతో ఆ నర్వ్‌కరెంటును కృత్రిమంగా నరాలలో సృష్టించగలిగితే మెదడు ప్రమేయం లేకుండానే జంతువు కండరాలు ఆజ్ఞను గ్రహించి చేయవలసిన పనిని చేస్తాయి. కాని తులసి చేత చేయించేవి, లేపడం, కూర్చోపెడం వంటి పనులు కావు. ఎలెక్ట్రిక్ సిగ్నల్ ద్వారా ఆమెకు లేని రోగాలు ఉన్నాయన్న నమ్మకం ఏర్పరుస్తాడు శ్రీనివాసపిళ్లై. మరి నమ్మకాలు గూడ ఏదయినా ఎలెక్ట్రిక్ కరెంటును పోలిన కరెంటు ప్రవాహంవల్ల ఏర్పడతాయా? అటువంటిదేం లేదు. నిజానికి ఆలోచన తాలూకు భౌతిక సూత్రాలు (the phy iology of th ught) ఇంతవరకు శాస్త్రజ్ఞులకు అంతుబట్టలేదు. అటువంటప్పుడు కోతుల మీద చేసిన ప్రయోగం ఇటువంటిది జరిగే అవకాశాన్ని సూచిస్తుందనడం అవాస్తవికమయిన చవకబారు ఊహాగానమేగాని, వైజ్ఞానిక నవలలో సహజమయిన వాస్తవిక ఊహ కాదు.

2. పోనీ. మెదడును 'ట్యూన్' చేయగలిగాడనుకుందాం. మెదడులో ఏభాగాన్ని ట్యూన్ చేసాడు? హిప్నొటైజ్ చేసేటప్పుడు చేతన (Conscious

mind) నిద్రపోతుందని, హిప్నొటిస్టు ఇచ్చే సూచనలు (suggestions) సుప్త చేతన (sub-conscious mind) కి అందుతాయని, సిద్ధాంతం. అయితే ఈ సుప్త చేతన అనేది మెదడులో ఒక భాగం కాదు, అది కేవలం ఒక భావనా సౌలభ్యం (Conceptual conuenience) మాత్రమే. అటువంటప్పుడు, కరెంటురూపంలో పంపే సూచనలను అందుకునేటట్లు మెదడులో ఏ భాగాన్ని 'ట్యూన్' చేసాడు ?

3. పోనీ, సుప్తచేతనని వెతికిపట్టుకుని 'ట్యూన్' చేసాడనుకుందాం. అయితే ఈ సూచనలను అందుకునే తులసి, హిప్నొటైజ్ చేయగా ఏర్పడే మైకం (trance) లో లేదు, మామూలు నిద్రలో వుంది. నిద్రపోతున్న మనిషికి హిప్నొటిక్ సూచనలివ్వడం సాధ్యమా ? అసాధ్యం. అంతేకాదు, నిద్రపోతున్నా, మేలుకు నున్నా, మనిషికి తెలియకుండా దూరంనుండి హిప్నొటైజ్ చేయడం అసాధ్యం. హిప్నొటైజ్ చేయాలంటే వ్యక్తి (subject) ఎరుక, సమ్మతి, సహకారం, మూడూ కావాలి. ఏ ఒక్కటి లేకున్నా హిప్నొటిజం జరగదు. హిప్నొటిజం మంత్రం కాదు.

వీరేంద్రనాథ్ అజ్ఞానం ఎంతటిదో తెలియడానికి మరొక్క ఉదాహరణ మాత్రం ఇస్తాను. 'తులసి'లో శ్రీనివాస పిళ్లై ఒక డాక్టరును పట్టుకుని అతని మెదడును 'ట్యూన్' చేసి, అతనికి ఆజ్ఞలు ఇస్తాడు. ఈ ఆజ్ఞలు ఇచ్చేటప్పుడు తాను ఒకే ఒక ఫ్రీక్వెన్సీలో మాట్లాడతాడు. ఆ ఫ్రీక్వెన్సీకే 'ట్యూన్' చేయబడి వున్న ఆ డాక్టరు ఈ ఆజ్ఞలను శిరసావహిస్తాడు. అసలు ఎవరయినా ఒకేఒక ఫ్రీక్వెన్సీలో మాట్లాడితే ఏమవుతుందోనన్న ఆలోచన వీరేంద్రనాథ్‌కుగాని, అతను రాసిన చెత్తను 'వైజ్ఞానిక నవల'గా స్తుతిస్తున్న పెద్దమనుషులకు గాని వచ్చినట్లులేదు. మనం ఉచ్చరించే ప్రతిశబ్దమూ ఒక ధ్వని తరంగాన్ని సృష్టిస్తుంది. ఈ ధ్వని తరంగానికి ఒక ఫ్రీక్వెన్సీ, ఒక ఎనర్జీ వుంటాయి. మనం ఒక వాక్యం గాని ఒక మాటగాని మాట్లాడితే, వివిధ ఫ్రీక్వెన్సీలుగల ధ్వని తరంగాలు సృష్టించబడి ఒక సంక్లిష్టమయిన తరంగం రూపొందుతుంది. ఈ సంక్లిష్టతే మన మాటలలోని వైవిధ్యానికి మూలం. ఎవరయినా ఒకేఒక ఫ్రీక్వెన్సీలో మాట్లాడితే ఉత్పత్తి అయేవి అర్థవంతమయిన మాటలు కావు, అర్థరహితమయిన సైరన్ కూత లాంటి శబ్దం.

నిజానికి తాను వైజ్ఞానిక నవల రాస్తున్నట్లు వీరేంద్రనాథ్ ఎక్కడా చెప్పుకున్నట్టు గూడలేదు. ఆ కితాబు అతనికి అభిమానుల నుండి అయాచితంగా

లభించింది. అతని అసలు ఉద్దేశం మాత్రం, సైన్సును క్షుద్రవిద్యల స్థానానికి దిగజార్చి, మంత్రతంత్రాల సరసన నిలబెట్టడం. సైన్సుకూ మంత్రానికీ, విజ్ఞానానికీ మూఢనమ్మకాలకూ, తేడా ఏమీ లేదనీ, ఒకటి ఇంగ్లీషులో వుంటే రెండవది తెలుగులో వుంటుందనీ చెప్పడం అతని ఉద్దేశ్యం. 'బ్రెయిన్ వేవ్', 'ట్యూనింగ్' ఇత్యాది మాటలు సైన్సనీ, అదే దూరదృష్టి అనో వశీకరణ అనో అంటే దాన్ని మూఢనమ్మకమంటారనీ; కాబట్టి హేతువాదులు వేస్తున్న ప్రశ్నల ధాటికి తట్టుకోలేక పోతున్నవాళ్ళు తమ మూఢనమ్మకాల్ని వదులుకో నక్కరలేదనీ, వాటికి ఇంగ్లీష్ పేర్లు పెట్టుకుంటే చాలనీ, ధైర్యం చెప్పటం అతని ఉద్దేశం. ఈ వాదన అతను తులసి తల్లినోట రెండు మూడు పర్యాయాలు చెప్పిస్తాడుగూడ. ఆమె మాటలు వింటున్న 'సైంటిస్టు' జయదేవ్ కిక్కురుమనకపోవడం గూడ గమనార్హం. అంతేకాదు, సైన్సును క్షుద్రపరిచే తన పక్షాన్ని సాధించడానికి "సైంటిస్టు" అయిన జయదేవ్ చేత అబద్ధాలుకూడ వీరేంద్రనాథ్ చెప్పించాడు.

ఉదాహరణకు, హిప్నొటైజ్ చేయబడ్డ వ్యక్తితో, నువ్వు రేపు మధ్యాహ్నం పన్నెండు గంటలకు ఐదుగ్లాసుల మంచినీళ్ళు తాగుతావు అని అంటే అతను తరువాతి రోజు మధ్యాహ్నం ఆపని నిజంగానే చేస్తాడంటాడు. అది వాస్తవమే. అయితే వెంటనే, అతనితోగాని నువ్వు రేపు మధ్యాహ్నం పన్నెండు గంటలకు ఫలానా మిద్దె ఎక్కి కిందికి దూకి ఆత్మహత్య చేసుకుంటావని చెప్తే ఆపనిగూడ చేస్తాడంటాడు. అది పూర్తిగా అబద్ధం. మహా అయితే, ఆసమయానికి ఆమిద్దె ఎక్కాలన్న కోరిక– అకారణంగానే– అనిపించవచ్చు, అందుబాటులో వుంటే మిద్దె ఎక్కనూవచ్చు, అంతేగాని అతనికి ఆత్మహత్య చేసుకునే ఉద్దేశం లేకపోతే చేసుకోడు. హిప్నొటిజం ఒక వాస్తవికమయిన చర్య. అన్ని వాస్తవిక చర్యల లాగే అదిగూడ కొన్ని సూత్రాలకు బద్ధమయి నడుచుకుంటుంది. వ్యక్తి అభీష్టానికి వ్యతిరేకమయిన పనులు హిప్నొటిజం ద్వారా అతని చేత చేయించడం అసాధ్యం అన్నది ఆ సూత్రాలలో ఒకటి.

అయితే ఇక్కడ చూడవలసింది వీరేంద్రనాథ్ అజ్ఞానాన్ని కాదు, ఇంత ప్రాథమికమయిన విషయం అతనికి తెలియదని నేననుకోను. ఇక్కడచూడవలసింది అతని ఉద్దేశాన్ని జయదేవ్ చెప్పేమాటలలో "హిప్నొటిజం" బదులు "వశీకరణ" అనిరాస్తే అవి మామూలుగా "వశీకరణ" గురించి ప్రజలలో ఉండే మూఢనమ్మకాలతో ఏకీభవిస్తాయి. అంటే హిప్నొటిజంకు, వశీకరణకు, తేడాఏమీలేదని, ఒకటి

ఇంగ్లీష్ పేరయితే రెండవది తెలుగుపేరనీ భరోసాయివ్వడం వీరేంద్రనాథ్ ఉద్దేశం హిప్నొటిజం గురించే "సైంటిస్టు" జయదేవ్ చేత మరొక అబద్ధం గూడ చెప్పిస్తాడు. హిప్నొటిస్టు తన శత్రువును హిప్నొటైజ్ చేసి అత్యంత హింసాత్మకంగా చంపగలడంటాడు. ఇదిగూడ పచ్చిఅబద్ధం హిప్నొటిజం జరగాలంటే అవతలి వ్యక్తి ఎరుక, సమ్మతి, సహకారం, కావాలన్నాను. శత్రువు ఎరుకే వుంటే అతను సమ్మతించే ప్రసక్తి లేదు కాబట్టి ఈ "సైంటిఫిక్ చేతబడి" అసాధ్యం. అయినా ఇక్కడగూడ చూడవలసింది అజ్ఞానంకాదు దురుద్దేశం. ఇక్కడచెబుతున్నది చేతబడికీ హిప్నొటిజంకూ తేడాలేదని. రెండవది "సైంటిఫిక్" కాబట్టి మొదటిది మూఢనమ్మకం కాజాలదని (దీనిసే మన "వైజ్ఞానిక నవలాకారు"లకు ప్రీతిపాత్రమయిన పరిభాషలో "మూఢనమ్మకాలకు సైంటిఫిక్ రీజనింగ్ చెప్పడం" అంటారు).

సారాంశంలో, వీరేంద్రనాథ్ ఇవ్వదలచుకున్న సందేశం ఇది, ఎవ్వరూ తమ మూఢనమ్మకాలు వదిలిపెట్టనవసరం లేదు. వాటికి ఇంగ్లీష్ పేర్లు పెట్టుకుంటే చాలు (మీకు ఇంగ్లీష్ రాకపోతే వీరేంద్రనాథ్ చెప్తాడు). శివుడి మూడవ కంటిని "లేజర్" అనండి: వశీకరణను "బ్రెయిన్‌ట్యూనింగ్" అనండి, చేతబడిని "హిప్నొటిజం" అనండి. ఈనాలుగు ఇంగ్లీషుముక్కలు నేర్చుకుంటే మీజీవితం హేతువాదుల బెడదలేకుండా సాఫీగా గడిచిపోతుంది.

ఇటువంటి సందేశాన్నిచ్చే సాహిత్యాన్ని వైజ్ఞానిక నవలలనడం హాస్యాస్పదం. మరయితే ఏమని పిలవాలన్నది ప్రశ్న. ఈ సాహిత్యాన్ని చాలామంది "కుహనా- వైజ్ఞానిక నవల" (pseudo-science fiction) అంటున్నారు. అది కోపంతో అంటున్నమాటే అయినా చాలా శాస్త్రీయమయిన ప్రయోగం. మంత్రాలను (magic) పరిశోధించిన ఫ్రేజర్ "మంత్ర విజ్ఞానాన్ని" pseudo-science అనాలి అని తీర్మానించాడు. ఎందుకంటే సైన్సుకూ మంత్రవిద్యకూ ఒక సామాన్య లక్షణం వుంది. రెండూ ప్రపంచాన్ని నియంత్రించాలని చూస్తాయి అయితే దీని కోసం సైన్సు ప్రపంచపువస్తుగత స్వభావాన్ని అర్థంచేసుకోవాలని ప్రయత్నం చేయగా మంత్రం తాను బయట నుండి ప్రపంచ మీదికి ఒక కృత్రిమమయిన క్రమాన్ని రుద్దుతుంది. అందుచేత మంత్రానికి శాస్త్రీయంగా pseudo-science అని పేరు పెట్టవచ్చునని ఫ్రేజర్ తీర్మానించాడు. మనం మంత్ర తంత్రాలను ప్రచారంచేసే ఈ సాహిత్యానికి గూడ అంతే శాస్త్రీయంగా pseudo-sciencefiction కుహనా వైజ్ఞానిక నవలలు- అనిపేరుపెట్టవచ్చు.

విజ్ఞానశాస్త్రం – మంత్ర తంత్రాలు

ఇప్పుడు ఈ సాహిత్యాన్ని సమర్థించేవారి రెండవ వాదాన్ని పరిశీలిద్దాం. మనకు సైన్స్ ఇచ్చే విజ్ఞానం అసంపూర్ణం, అసమగ్రం. కాబట్టి మంత్రతంత్రాలను నిరాకరించడం తప్పు. రెండింటి గురించీ సమపాళ్ళలో చెప్పడంలో వీరేంద్రనాథ్ సరయినపనే చేసాడు అంటుంది ఈవాదం.

సైన్సు మనకిచ్చే విజ్ఞానం ఎప్పుడూగూడ అసంపూర్ణమేనని మార్క్సిజం అంగీకరిస్తుంది. అయితే దీని అర్థం ఏమిటి? మనకు సైన్సుచెప్పే ఏ విషయమూ విశ్వసనీయం కాదనా, అన్నింటినీ శంకించమనా? ఒక రాయిని గాలిలోకి విసిరితే అది కింద పడకపోవచ్చు. ఆకాశంలోకి ఎగిరిపోయే అవకాశంగూడ వుంది, అని నమ్మమనా? ఎన్నటికీ కాదు. విజ్ఞానశాస్త్ర పరిజ్ఞానం అసంపూర్ణమంటే అర్థం మనకు తెలిసిన విషయాలన్నీ సంశయాత్మక మయినవని కాదు. మనకు కొన్నిటిగురించి సంపూర్ణజ్ఞానం వుంటుంది, కొన్నిటిగురించి అసంపూర్ణ జ్ఞానం వుంటుంది, కొన్నిటిగురించి కేవలం అజ్ఞానమే వుంటుంది, అని అర్థం. కాబట్టి విజ్ఞానశాస్త్రపు అసంపూర్ణతను వాస్తవంతో అన్వయించేటప్పుడు నిర్దిష్టంగా పరిశీలించాలి. అంటే మన పరిశీలనలో వున్న విషయాన్ని గురించి మన జ్ఞానం సంపూర్ణమా, అసంపూర్ణమా, అసలు శూన్యమా అని చూడాలి. అంతేగాని 'అన్నిటినీ సంశయించడ' మన్నది శాస్త్రీయ దృక్పథం కాదు.

మరి మంత్రతంత్రాలకు సంబంధించి మన జ్ఞానం ఎట్లాంటిది? అసంపూర్ణమయితే అప్పుడు వీరేంద్రనాథ్ మద్దతుదార్లన్నట్లు మంత్ర తంత్రాలనూ సైన్సునూ పక్కపక్కన నిలబెట్టి పాఠకుడినే ఎంచుకో మనడం శాస్త్రీయమే. ఉదాహరణకు, మనకు సౌరకుటుంబం (solar system) పుట్టుకగురించి సంపూర్ణమయిన జ్ఞానం లేదు. రెండుమూడు సిద్ధాంతాలున్నాయిగాని, వాటిలో ఏది సరయినదో ఇంతవరకు తెలీదు. అటువంటప్పుడు సౌరకుటుంబంగురించి రాసేవారెవరైనా ఆ రెండుమూడు సిద్ధాంతాలనూ నిష్పాక్షికంగా పాఠకుల ముందుంచకపోతే అది అశాస్త్రీయమయిన నడవడిక అవుతుంది.

అయితే మంత్ర తంత్రాలనుగురించి, చేతబడిగురించి, మనకున్న జ్ఞానం అసంపూర్ణం కాదు, సంపూర్ణమే. ఇక్కడ మనం ప్రయోగాలను ఆశ్రయించ పని లేదు. ప్రయోగాత్మకంగా మంత్రాలకు చింతకాయలు రాలవని నిరూపించ

వచ్చునుగాని, అది వ్యర్థ ప్రయాస. ఇక్కడ ఆశ్రయించవలసింది ప్రయోగాలను కాదు, చరిత్రను; ఫిజిక్స్‌ను కాదు, anthropology ని. చరిత్రలో మంత్ర తంత్రాలు ఎప్పుడు పుట్టాయో ఏ అజ్ఞానస్థాయిని అవి ప్రతిబింబిస్తాయో తెలుసుకుంటే చాలు, అవి అవాస్తవికమన్న మన జ్ఞానం సంపూర్ణమని గ్రహించడానికి.

ఆదిమ మానవుడి జీవితాన్ని కూలంకషంగా పరిశోధించిన ఫ్రేజర్, మాలినోవ్‌స్కీ వంటి శాస్త్రజ్ఞులు మంత్రాల పుట్టుకగురించి మనకు సంపూర్ణ జ్ఞానాన్ని ఇచ్చారు. ఆదిమ మానవుడికి ప్రకృతిధర్మాలు తెలీవు. అతనికి వర్షం ఎందుకు వస్తుందో తెలీదు, ఏరులెందుకు పారుతాయో తెలీదు. అయితే వర్షం పడ దానికి ముందు ఉరుము వినబడడం గమనించాడు. ఆ శబ్దమే వర్షానికి కారణ మనుకున్నాడు. కాబట్టి తనకు వర్షం కావాలనిపించినప్పుడు ఆ ఉరుమును అనుక రిస్తూ శబ్దం చేయడం అలవర్చుకున్నాడు. అట్లా శబ్దంచేస్తే వర్షం వస్తుందను కున్నాడు. అదే తొలిమంత్రం (సరిగ్గా ఈ మంత్రాన్నే ఇవ్వాళ తిరుపతి తిరుమల దేవస్థానంవారు రాయలసీమలో వర్షం కురిపించడానికి ఏటేటా యజ్ఞాలు చేస్తూ జపిస్తూంటారు.) ఈ మంత్రం దేవతలను ప్రసన్నం చేసుకోవడంకోసం చేసే ప్రార్థన అన్న సిద్ధాంతం కొంచెం నాగరికత ముదిరిన తరువాత పుట్టిందిగాని, మంత్రం పుట్టుకలో మాత్రం దేవుళ్ళ ప్రసక్తిలేదు (మనదేశంలో నయితే పూర్వ మీమాంస దర్శనరూపంలో ఈ ఆదిమ దృక్పథం చాలాకాలం నిలిచింది దాని ఆదిమత్వాన్ని గుర్తించకుండా పూర్వమీమాంసను గొప్ప నాస్తిక దర్శనంగా పైకెత్తిన దేవీప్రసాద్ ఛటోపాధ్యాయవంటి తాత్వికులూ వున్నారు.) అట్లాగే వేటగాడికి జంతువుల మందకనబడే ముందు వాటి అడుగుల చప్పుడు వినపడుతుంది. ఆ శబ్దమే వాటి రాకకు కారణ మనుకుంటాడు ఆదిమ మానవుడు. అనుకుని ఆ శబ్దాన్ని అనుకరిస్తూ మంత్రాలు చదవడం, డప్పు వాయించడం, సాగిస్తాడు. ఆ శబ్దాలు వాటిని రప్పిస్తాయని నమ్ముతాడు (దీన్ని sympathetic magic అంటారు.) కాబట్టి సామీప్యత కార్య కారణ సంబంధాన్ని సూచిస్తుందనే తప్పుడు సూత్రం (రెండు సంఘటనలు వెంటవెంటనే జరిగితే వాటిలో మొదట జరిగింది వెనక జరిగిన దానికి కారణం కావాలి అనే సూత్రం) నుంచి మంత్రం పుట్టిందని మనకు చరిత్ర పరిశీలన తెలుపుతుంది. ఈ సూత్రం తప్పుడు సూత్రమని మనం ఎప్పుడయితే గుర్తించామో, అప్పుడే మంత్రాలు అవాస్తవికమన్న మన జ్ఞానం సంపూర్ణమయింది. అటువంటప్పుడు ఆ 'మంత్రవిద్య' ను సైన్సుతో సమంగా నిలబెట్టడం శాస్త్రీయం కాదు సరికదా, సైన్సును క్షుద్రపరచడం అవుతుంది.

చేతబడీ అంతే. చేతబడి ఒక్క మనదేశంలోనే కాదు, మంత్రతంత్రాల లాగే అన్ని దేశాలలోను ప్రచారం పొందింది. ముఖ్యంగా ప్రాచీనకాలపు ఈజిప్టులో చాలా విస్తృతంగా ప్రయోగించేవారట. చేతబడి వెనకనున్న తప్పుడుసూత్రం' పోలిక లున్నచోట పరస్పరం ప్రభావితం చేసుకునే లక్షణం వుంటుంది (like affects like) అనేది. దీన్ని homeopathic magic అంటారు దీన్ని అనుసరించి, ఒకరిని చంప దల్చుకున్నప్పుడు అతని ప్రతిమను తయారుచేసి దాన్ని హింసించి, ఆ హింస ఆ వ్యక్తికి గూడ తగులుతుందని నమ్మడం జరుగుతుంది. దీని వెనుకనున్న ఆ సూత్రం తప్పని మనం ఎప్పుడయితే గుర్తించామో, ఆ తరువాత చేతబడి అవాస్తవికమని ఋజువు చేయడానికి ప్రయోగాలు అవసరం లేదు.

మన పెద్దమనుషుల దగ్గరకు తిరిగివస్తే. వాళ్ళు 'ఈ కొత్త సాహిత్యాన్ని ఆదరించే స్థాయికి తెలుగు పాఠకుడు ఎదగలేడా ?' అని ప్రశ్నిస్తున్నారు. మనం వేసుకోవలసిన ప్రశ్న : 'ఈ కుహనా వైజ్ఞానిక నవలల కుళ్ళును గుర్తించలేని స్థాయికి ఈ పెద్దమనుషులు ఎట్లా దిగజారారా ?' అన్నది.

(వరంగల్ విరసం యూనిట్ 23-11-1981 న "తెలుగు సాహిత్యంపై చేతబడి" అనే అంశంపైన నిర్వహించిన చర్చలో చదివిన ప్రసంగ వ్యాసం.)

గాంధీ గారికి....

—ప్రఫుల్లా చలం

ఒక చెంపను కొడితే మరో చెంప నివ్వమన్నావు
ఏదో పెద్దాడివి, జాతి పి(పీ)తవు గదాని
ఒక చెంప నిచ్చాను.... చాచి బలంగా కొట్టాడు
మరో చెంప నిచ్చాను.... మరింత బలంగా కొట్టాడు
ఇనుమడించిన ఆనందంతో మూడోసారి చేయెత్తాడు
ఇవ్వడానికి నా దగ్గర చెంపలేదు ...
ఎత్తిన చేతిని నా చేత్తో బలంగా తిప్పాను
వాడి చెయ్యివూడి నా చేతిలోకి వచ్చింది.